

.. 'ישראל' אנוכי, בן לעם היהודי, נצר לתרבות העברית,

עמית לכל אדם שוחר אמת, חרות וצדק בעולם כולו...

מדינה יהודית?

העם היהודי הזה — עם מפוזר, שהתאים את עצמו לחיי פזורה — הוליד מתוכו את המדינה והתלמוד, ואת הדת היהודית של ימינו, שחיתה וצמחה עד ימי ההשכלה.

אומה חדשה נולדה

אם כן, האם יהודים אנחנו? בוודאי, אך האם רק יהודים? אילו השבנו ב"ה", היינו מתכחשים למהפכה העצומה של שלושת הדורות האחרונים, שהתחוללה בארץ הזאת תחת דגל הציונות.

על גבי הרבדים הקודמים — העברי, הישראלי, היהודי — נוצר רובד חדש. העץ העתיק הצמיח שוב ענף חדש. אומה חדשה נולדה בארץ זו. ואם תשאל את בן האומה הזאת, "מי אתה?" — ישיב בלי היסוס ובלי מחשבה יתרה: "ישראלי אנוכי!" אין אנחנו יהודים החיים במוקרה במדינת ישראל. ישראלים אנחנו, השוייכים לעם היהודי.

אין אנחנו מנותקים מעברנו, ואיננו יכולים להינתק ממנו, אפילו רצינו בכך. כל יובלי עברנו — קדמוני העברים וכובשי כנען, מלכי ישראל ונביאיה, רבני הפזורה לדורותיהם — כל אלה חיים בעולמו המודע והלא-מודע של כל אחד מאיתנו. אולם אנו חיים הווייה חדשה, ישראלית בעיקרה ובמהותה.

להיות ישראלי — אין זה רק עניין של דרכון, של אזרחות, של השם על הבול ושטר-הכסף. להיות ישראלי — זהו עניין של השתייכות תרבותית, של עולם רוחני ומעשי, של שותפות-גורל לחיים ולמוות.

מתכונת תרבותית, שנולדה בפזורה וכו כוחה היה בכך שאיפשרה לעם היהודי להתקיים ולשגשג בפזורה, על אף רדיפות ללא-ספור, מטבע בריתות אינה מתאימה, כמו שהיא, לחיי אומה היושבת בארצה ועד אדמתה, ושכיטווייה העליון הוא מדינה ריבונית.

אולם האומה הישראלית החדשה קיימת בתוך העם היהודי. רק כסילית יתכחש לזיקה העמוקה הקיימת בין ישראל ובין תפוצות העם היהודי. בקרב יהודי העולם קיימים געגועים עמוקים להצטרפות להווייה הלאומית החדשה שלנו. וגם רבים מבין החפצים להישאר בפזורה, — כמו רוב רובם של העסקנים הציוניים המיקצועיים — חשים בקשר עמוק עם אומה זו.

יש מי שומר ישראלי, שהוא לאומי ומודרני, ויש מי שומר יהודי, שהוא רוחני ועתיק. הם קשורים זה בזה. אבל אין הם היינו הך.

"ישראלי אנוכי!"

עוצמתה של תחושת ההשתייכות לאומה הישראלית, לעם היהודי, לכלל המין האנושי ולכל מתנה נוסף — הרי זה עניין אינדיבידואלי, עניין שבין אדם לעצמו, ואל לה למדינה להתערב בו, ואל לו למחוקק לחוקק בו, ואל לו לשופט לשפוט בו. התרבות הלאומית וההזדהות האישית הם מעבר לתחום ידיו של

בוויכוח על התרבות בישראל אמרתי את הדברים הבאים:

אורי אבנרי: כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה.

אמש, ברדתי תל-אביבה, ראיתי את הירח המלא עולה בכל זוהרו מעל גיבעות לטרון. בלא משים, נזכרתי בקריאתו של יהושע: "שמש בניבעון דום, וירח בעמק אילון." וידום השמש, והירח עמד.

אולם מאז — השמש זורחת ושוקעת, והירח עולה ויורד, ושום דבר בארץ הזאת

(ציור של רמברנט)

העברי: אברהם

ובעם הזה אינו עומד דום. במשך שלושת אלפים שנה לבשנו צורה ופשטנו צורה פעמים ללא-ספור. התוכן התרבותי של הלאום — ויותר מזה, התוכן הלאומי של התרבות — משתנים בלי-הרף, והם משתנים בדורנו, לנגד עינינו.

לשואל ניסה המחוקק לכבול תהליך זה בחוק של "מיהו יהודי". לשואל ינסו השופטים לקבוע הלכה בהחלטות מישפטיות, כזה ראה וקדש. כפי שעשו בימים אלה בעתירות הד"ר ג'ורג' טמרין וסגן-אלוף בני שליט.

מי אנחנו? מה אנחנו? ישראלים? עברים? יהודים? האמנם משנה את עצמו מישהו שאת הרבגוניות המבחינה של החיים אפשר להעלים מתחת למעטה האפור של גופחה מישפטית?

..עברי אנוכי!"

אומה ישראלית שכנה בארץ הזאת, מאות בשנים לפני שנולד בכלל המושג "יהודי".

אומה ישראלית זו נולדה בתהליך אורגאני, על-ידי התמוגגות הכובשים העבריים עם בני ארץ כנען, והשתלטות התרבות הישראלית על כל האוכלוסייה.

באומה חדשה זו נטמעו ערי כנען, שלא נכבשו מעולם, כנאמר בפרק א' של ספר שופטים, לתוך הים הזה נשפכו הייבילים השיבטיים השונים, כולל שבטי פלשת, שאחד מהם היה הפרופטור יגאל ידן, שבט דן.

הגאון התרבותי של אומה זו הוליד את עיקר ספרי התנ"ך, והשי"ת תקף בדמויות כדויד המלך ונתן הנביא, אחאב ואליהו.

גיבוריה האגדתיים של אומה זו היו עבריים — ויבוא הפליט ויגד לאברהם העברי, והוא שוכן באלוני ממרא, ובפרשת יוסף: "ושם איתנו נער עברי, עבד לשרי-הטבחים. ועוד כעבור אלה שנה, הכריזו יונה: "עברי אנוכי, ואת אדוני אלוהי השמיים אני ירא, אשר עשה את הים ואת היבשה".

היהדות נולדה בפזורה

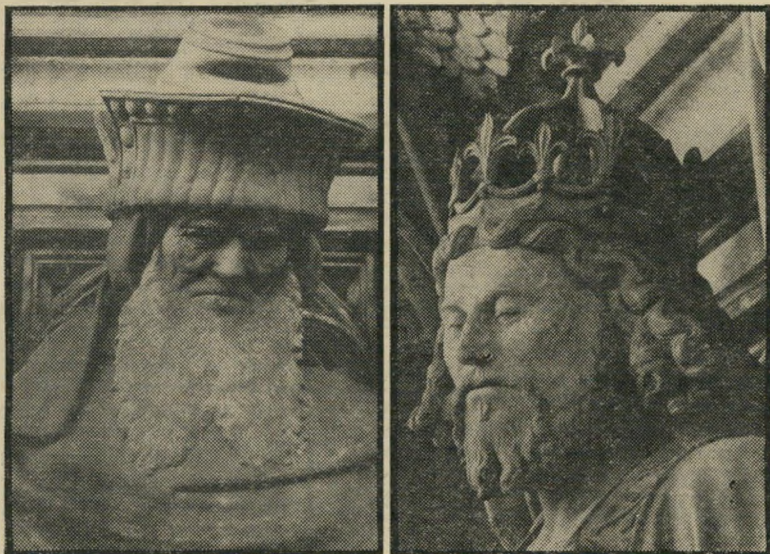
על גבי רובד זה קמו, בשלב מאוחר יותר, העם היהודי והתריבות היהודית.

אחרי שעלית האומה הישראלית — והעלית כלבד — הוגלתה לכלל, ובאה שם במגע עם הרוחות התרבותיות החדשות, צמחו על העץ הישראלי העלים הירוקים של התרבות היהודית. רק אז, בסוף ספר ירמיהו, בספרי נחמיה ואסתר, מופיע השם "יהודי". אחרי אברהם העברי בא מרדכי היהודי.

כדברי זכריה: "בימים ההמה, אשר יחזיקו עשרה אנשים מכל לשונות הגוים, והחזיקו בכנף איש יהודי לאמור: נלכה עימכם, כי שמענו אלוהים עימכם."

מה קרת? העם התפתח. התרבות התפתחה. העולם כולו התקדם. במקום הלאומים השבטיים של ימי בית ראשון, שהלאום הישראלי היה אחד מהם, באו לאומים מסוג חדש. לאומים תרבותיים-דתיים, ללא ריכוז טריטוריאלי. העם היהודי לא היה יוצא מן הכלל. הוא היה רק אחד מרבים — אולם ההתפרצות התרבותית הגדולה של ימי בית שני הפכוהו למוקד תרבותי עולמי, מקור השראה גם לנצרות ולאסלאם.

אין זו אמת שהפזורה היהודית נולדה עם גירוש היהודים מן הארץ, ככוח הזרוע, כימי חורבן הבית או כימי מרד בריזבכבא. כבר כימי המכבים היו שני שרישים של העם היהודי מחוץ לגבולות הארץ, ואיש לא ראה בכך כל דבר חריג, כי היהודים היו רק אחד מעממי-פזורה רבים. הלאום הנורמלי היה אז מפוזר ברחבי העולם התרבותי, דבק בתרבות דתית, ומלוכד סביב פוקחן דתיות-תרבותית.

הישראלי והיהודי: דויד וזכריה (ספרים של סלומר)

המחוקק והשופט. עצם יומרתם לשטר כספתי חוק את הריקמה החייה של הצמיחה התרבותית — הרי היא גרוטסקית.

רק דבר אחד הוא עניינם של המחוקק והשופט: חובת האדם למדינה, וחובת המדינה לאדם. חובה הדדית זו היא בתחום האזרחות והתושבות, ואסור שתהיה בתחום האמונה הדתית והמוצא האתני. אל לה למדינה לעסוק בעסקי אמה וסבתא. נשאי-ריגא עיסוק כזה לזכר הנאצים, לדראון עולם.

מיהו יהודי? מיהו עברי? מיהו ישראלי? — זהו עניינו של כל אחד מאיתנו, וכל אחד מאיתנו ישיב על פי הכרתו הריבונית: "יהודי אנוכי!", או "ישראלי אנוכי!", ואולי סתם, בן-אדם אנוכי! כל נסיון לכפות עלינו בכוח החוק והמישפט מושגים של אתמול, שרידים ממתכונת תרבותית קודמת בהווייתנו הלאומית — לא יצלח. אשר די עצמי, אכריז: "ישראלי אנוכי, בן לעם היהודי, נצר לתריבות העברית, עמית לכל אדם שוחר אמת וחרות וצדק בעולם כולו."